

WILLIAM CAREY

door Dr L. ONVLEE Jr

FAKKELDRAGER! IN DIE BENAMING LIGT een waardeering van zijn persoon in zijn eigen tijd en ten opzichte van onzen tijd. Een fakkel heeft zin in de duisternis. Het zijn de fakkeldragers, die de omsluiting van de duisternis doorbreken, het gezichtsveld verruimen, ons voeren naar nieuwe verten, tot nieuwe roeping ons wekken. Daarom verdient Carey dezen naam en kan hij met eere een plaats innemen in de serie „Fakkeldragers,“ *) levensbeschrijvingen van bekende persoonlijkheden op het gebied der In- en Uitwendige Zending: William Carey, schoenlapper van Hackleton, Baptisten Predikant, wekker van Christelijk Engeland van zijn dagen tot nieuwe erkenning van zijn zendingsroeping, zending, taalgeleerde, Bijbelvertaler, botanicus en wat daar verder volgt!

L. Onvlee Jr.

Het zal wel steeds zoo zijn geweest. Zeker is, dat wij het ook in onzen tijd, die zooveel gelegenheid biedt, ons met velerlei last te bezwaren, ons in onze zorg te laten beklemmen, ons in onzen gang te laten belemmeren, het noodig hebben te hooren den roep ook van dezen getuige, om den last af te leggen en den loopbaan te loopen en op den Oversten Leidsman te zien; te hooren den roep uit zijn „onsterfelijke prediking“ in Nottingham, Mei 1792: verwacht groote dingen van God, onderneem groote dingen voor God. De verschijning van dit boek en de lezing daarvan stemt dan ook vóór alles tot blijdschap, dat zóó het appèl, dat in het leven van William Carey tot ons uitgaat, grooter kring kan bereiken.

Op de William Carey-herdenkingssamenkomsten, 1 en 2 October van het vorig jaar te Londen gehouden (hij stierf 9 Juni 1834), is in een aantal toespraken van Carey's beteekenis op verschillend terrein gesproken. („One Hundred Years after“, Carey Centenary Celebrations.)

Maar de groote beteekenis van zijn leven wordt hier terecht gezien in het feit, dat God hem, en door hem aan de geheele Engelsche Christenheid (en zijn invloed strekte zich ook daarbuiten uit), de roeping der Kerk, die in het „alle volken“ besloten ligt, weer met dwingende macht heeft opgelegd. De gedachtenisviering in Engeland heeft plaats gehad niet op Carey's sterfdatum, maar op den stichtingsdag van het Baptisten Zendingsgenootschap, dat 2 October 1792 als resultaat van Carey's onverzettelijk, hooger bevel volgend streven, werd opgericht. Het is ook moeilijk te zeggen, welke periode van Carey's leven van grooter beteekenis moet worden geacht, de tijd, dat hij in Engeland de Kerk tot erkenning

van haar zendingsroeping ook nu, en tot aan de einden der aarde wist te bewegen, of de tijd daarna, waarin hij als eerste zendeling van het Zendingsgenootschap, straks in gemeenschap met anderen, het zendingswerk aanving en bouwde, ononderbroken gedurende ruim veertig jaren: 11 November 1793, den dag waarop Carey en de zijnen te Calcutta aankwamen — wat ligt in dat eenvoudige „Zij hebben Engeland nooit weergezien“ veel opgesloten! — tot zijn sterven te Serampore, 9 Juni 1834. Men kan spreken van Carey's beteekenis als Bijbelvertaler, zijn beteekenis voor opvoeding en onderwijs, zijn strijd tegen duistere, verderfelijke machten in de Indische samenleving, men zal toch voor alles en in dat alles moeten spreken van wat het geheim van Carey's leven was: we denken aan het woord van den Apostel Paulus „daarom ben ik dat hemelsch gezicht niet ongehoorzaam geweest.“ Carey heeft gezien en is gehoorzaam geweest, heeft gehoord en is gevolgd.

Rev. Macbeath maakt de juiste opmerking: „Wat iemand door zijn venster ziet, hangt af van de visie, waaruit hij leeft en waarin hij de dingen vat.“ (One Hundred Years After, pag. 18.) Al wat voor oogen is, tot de kleinste dingen toe, verkrijgt zoo wijder perspectief.

„Van de vensters van zijn woning zag hij uit tot de uiterste einden der aarde“ zegt S. P. Carey in zijn levensbeschrijving van William Carey, (pag. 55.) Haast verscholen spreekt Dr van Beusekom op pag. 9 van Carey's „liefde voor alles wat leeft.“ Het zinsverband zou de gedachte kunnen wekken, dat Carey zich deze liefde verworven heeft. Meer naar de bedoeling is het te zeggen, dat een hartstochtelijke belangstelling voor alles wat leeft, Carey van der jeugd aan eigen was. En dat in veel wijder omvatting en zich openbarend op veelvuldiger wijze dan het direct verband zou doen vermoeden. Zeker is hem in het leven der natuur in zijn naaste omgeving niets ontgaan, en in zijn afgelegen woonplaats ont kwam hem niets, en heeft ook hem beroerd wat de wereld in zijn dagen bewoog: de strijd voor de afschaffing der slavernij, de Amerikaansche vrijheidsoorlog, de Fransche Revolutie. Men zal moeilijk kunnen zeggen, dat Carey streed voor de rechten van den mensch; wel moet men zeggen, dat de nood van den mensch, waar hij die ook vond, hem nooit onbewogen heeft gelaten. Ik meen, dat dit alles mee bepalend is geweest voor het karakter van zijn zendingswerk. Van jongs af hebben de verre horizonten Carey gewenkt. Als jongen had hij den bijnaam „Columbus“ om zijn diepe vereering voor dezen ontdekker. „Deze naam was meer profetisch dan zijn makkers konden vermoeden. De eerste Columbus bracht nieuwe werelddeelen op de wereldkaart, de tweede Columbus bracht nieuwe landen op de kaart der Kerk.“ (One Hundred Years, pag. 16.) En als in het Evangelie van Christus voor hem de waarheid voor zijn leven is opgegaan, spreken de verre landen hem nog andere taal. Hij is van den aanvang af een Christen geweest, die leefde met het wijd perspectief van het Koninkrijk Gods, wien kennis van vreemde landen en volken nieuwen inhoud en versterkte kracht gaven aan het bevel zijns Heeren: „Gaaf dan henen.“ Als hij in 1785 (1783?, zie S.P.C. pg. 42) het verhaal leest van James Cooks tweede ontdekkingsreis naar de Zuidzee-eilanden, dan leest hij dit anders dan Cook het schreef. Hem wordt het tot een appèl, dat zijn vat op hem niet meer verliest. De schildering van het leven dier volken wordt Carey een openbaring van de macht der zonde, van de diepe ellende der volken tot welke het Evangelie nog niet is gekomen, een teekening van de geestelijke duisternis waarin de wereld leeft. Voor zijn

*) William Carey, de grondlegger der hedendaagsche zending, door Dr Ir H. G. van Beusekom. — Uitgave: J. N. Voorhoeve, Den Haag.

bogen ziet hij andere schepen dan die, waarop Cook zijn tochten waagde, uitgaande voor nog verhevener doel, bemand met de boden des vredes. „Het reisverhaal van Kapitein Cook ontstak den fakkel in Carey's hart en deed hem verlangen zendeling te worden." (S.P.C. pag. 43.) Die fakkel is nooit gedoofd. Zijn licht heeft allereerst verlicht de Baptisten-Kerk waartoe Carey behoorde, en heeft toen ook daarbuiten geschinen.

Van zijn onvermoeiden strijd om zijn kerk tot erkenning van haar durende zendingsroeping te brengen, van zijn uitgaan naar Bengalen, het zendingsveld, waarheen God hem leidde, onder omstandigheden zwaarder dan wij ons kunnen voorstellen, geen moeilijkheden ontziende; van zijn eerste pogingen en eerste teleurstellingen; van zijn opbouw en uitbouw van den zendingsarbeid in Serampore; van zijn verbazingwekkenden arbeid tot vertaling van den Bijbel in vele talen, vertelt Dr van Beusekoms boek. Uitgever en schrijver hebben gemeend, dat het licht van Carey's brandenden fakkel ook ons diende te verlichten. Voor mij was de verschijning van deze levensschets een dankbare aanleiding, mij weer nader met het leven van dezen grooten getuige bezig te houden.

Een enkele opmerking: Het titelblad noemt als ondertitel: „de grondlegger der hedendaagsche Zending." Het omslagblad mist het exclusieve lidwoord. Dr Beusekom heeft die exclusiviteit ook zeker niet bedoeld; dat van elders een andere stroom zijn oorsprong nam, die tot op den huidige dag niet verdroogd is (men denke slechts aan Zinzendorf, Herrnhut, Duitsch Piëtisme) en dat die oorsprong in de geschiedenis verder terug ligt, is hem niet onbekend. Zijn eigen boek getuigt er van (pag. 37.) Carey's beeld zou dunkt mij helderder, meer omljnd vóór ons hebben gestaan, had hij getracht het eigen karakter van de zendingsactie, die van Carey haar eerste

instigatie ontving, juist in onderscheiding van die andere zendingsbeweging te teekenen. Carey's „Enquiry" biedt daartoe ruimschoots gelegenheid. Hij zag hoe het licht van Christus heel het leven dezer volken zou kunnen verlichten. Christus zou voor hen zooveel kunnen zijn: hun goede wetten kunnen geven, rechtvaardig bestuur, waardevolle kunde en wetenschap. In het licht van den bouw van zijn later zendingswerk krijgt een dergelijke visie nog meer beteekenis. Hier is nog iets anders dan „zielen te winnen voor het Lam." Die onderscheiden visie werkt tot op den huidige dag door, en zou ook verder terug te voeren zijn. En het „de" van den ondertitel zou dan mogelijk in een, naar mij voorkomt, juister „een" worden gewijzigd.

Hier zijn slechts enkele dingen aangeroerd. Een korte aankondiging moet tegenover Carey's rijke leven wel armelijk aandoen. Wordt Carey's eigen woord door het boek van Dr Van Beusekom door velen gehoord!

a.b. Chr. Huygens, 7 Mei 1935.

De schrijver van dit artikel, Dr Onvlee Jr., bracht juist zijn verloftijd door in het vaderland, toen het werk over W. Carey verscheen.

Wij verzochten dezen bekenden taalkundige, in dienst van de zending, zijn oordeel over dit boek te geven, waartoe hij tot onze vreugde overging aan boord van de boot, die hem terugbracht naar zijn arbeidsveld.

Dr L. Onvlee studeerde theologie aan de Vrije Universiteit, werd in 1915 aangenomen door het Ned. Bijbelgenootschap voor opleiding tot afgevaardigde voor de Bijbelvertaling, en vervolgde als zoodanig de studie in de Indische Taal en Letterkunde aan de Universiteit te Leiden. In 1926, kort na zijn promotie, werd hij afgevaardigd naar Soemba, waar hij zijn rijke gaven gebruikt in dienst van zijn Zender.

Naar een schilderij van Ernst Petrich

IN FRIESLAND